

ELECTRONIC LEARNING IN THE FUNCTION OF REGIONAL ECONOMY DEVELOPMENT

ELEKTRONIČKO UČENJE U FUNKCIJI RAZVOJA REGIONALNOG GOSPODARSTVA

KACIAN, Davorin & PALACIC, Darko

Abstract: *Reginal economy makes the total of all mutually connected and dependent subjects which deal with economic activities (production, exchange and consumption of goods with purpose to fulfil human needs and achieve continuous improvement of the quality of life), whose purpose is creation, acquisition, preservation, use but also consumption of material goods on the level of some region. Development of regional economy can be accelerated with an aimed educational programmes which can be offered to the potential users in a form of electronic learning.*

Key words: *electronic learning, manager, education, regional economy*

Sažetak: *Regionalno gospodarstvo čini ukupnost svih međusobno povezanih i uzajamno ovisnih subjekata koji se bave gospodarskim djelatnostima (proizvodnje, razmjene i potrošnje dobara s ciljem zadovoljenja ljudskih potreba i neprestanog poboljšavanja kvalitete života) čija je svrha stvaranje, stjecanje, čuvanje, uporaba ali i potrošnja materijalnih dobara, na nivou neke regije. Razvoj regionalnog gospodarstva može se ubrzati ciljanim obrazovnim programima koji se potencijalnim korisnicima mogu ponuditi u obliku elektroničkog učenja.*

Ključne riječi: *elektroničko učenje, menadžer, obrazovanje, regionalno gospodarstvo*

Authors' data: Davorin Kacian, mr.sig., Visoka škola za sigurnost, s pravom javnosti, Zagreb, davorin@vss.hr; Darko, Palačić, mr.sc., Visoka škola za sigurnost, s pravom javnosti, Zagreb, dpalacic@vss.hr

1. Uvod

Gospodarstvo (engl. economics, njem. Wirtschaft), ekonomija ili vrlo često kao politička ekonomija – znanost je koja izučava načine organiziranog ljudskog djelovanja na području proizvodnje, razmjene i potrošnje dobara s ciljem zadovoljenja ljudskih potreba i neprestanog poboljšavanja kvalitete života. Premda čovjek gospodari otkad postoji, gospodarenje i gospodarstvo kao predmet proučavanja javlja se tek u staroj Grčkoj. Međutim, kao znanost, s atributima teorije, nastaje mnogo kasnije.

Također se može reći da je gospodarstvo primjena znanosti, koja proučava kako ljudi koriste resurse da bi proizveli najrazličitije robe i usluge i kako se ti proizvodi i usluge dijele među različitim ljudima.

Regionalno gospodarstvo čini ukupnost svih međusobno povezanih i uzajamno ovisnih subjekata koji se bave gospodarskim djelatnostima (proizvodnje, razmjene i potrošnje dobara s ciljem zadovoljenja ljudskih potreba i neprestanog poboljšavanja kvalitete života) čija je svrha stvaranje, stjecanje, čuvanje, uporaba ali i potrošnja materijalnih dobara, na razini neke regije.

2. Razvoj menadžerskih vještina

Nesporno je da menadžeri kao ključne osobe u poslovnim sustavima imaju jednu od najvažnijih uloga u razvoju poslovnih sustava pa tako i cjelokupnog regionalnog gospodarstva. Današnji menadžeri ujedinjavaju različite funkcije. Od njih se očekuje da poznaju struku kojom se bave, da poznaju tržište i položaj proizvoda o kojima se brinu te da organiziraju odjel i upravljaju ljudima kako bi ostvarili poslovne ciljeve.

S obzirom na to da se o menadžmentu govori kao o procesu, aktivnosti koje se provode u tom procesu smatraju se funkcijama menadžmenta. Sam se menadžment kroz vrijeme razvijao što je pridonjelo razvoju i promjeni funkcija menadžmenta. U tablici 1. prikazan je razvoj funkcija menadžmenta po raznim autorima.

H.Fayol (1920)	P.Drucker (1961)	Koontz/Weihrich (1993)
<ol style="list-style-type: none"> 1. planiranje 2. organiziranje 3. naređivanje 4. koordiniranje 5. kontroliranje 	<ol style="list-style-type: none"> 1. postavljanje ciljeva 2. organiziranje 3. motiviranje i komuniciranje 4. mjerenje i ocjenjivanje postignutih ciljeva 5. razvoj kadrova 	<ol style="list-style-type: none"> 1. planiranje 2. organiziranje 3. kadrovanje 4. vođenje 5. kontroliranje

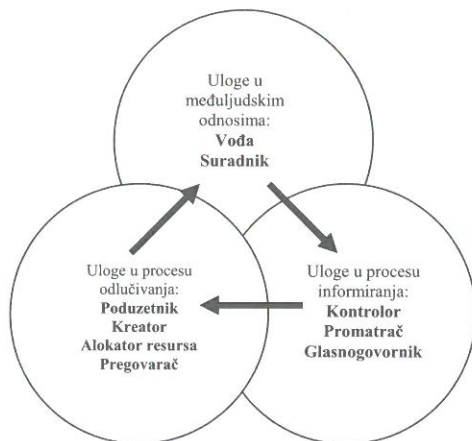
Tablica 1. Razvoj funkcija menadžmenta

Menadžeri na razvoj regionalnog gospodarstva i vlastitih poslovnih sustava utječu svojim ulogama. Prema organizacijskom ponašanju uloge menadžera mogu se razlikovati, a time i svrstati u tri različita tipa:

- uloge menadžera u međuljudskim odnosima

- uloge menadžera u procesu informiranja
- uloge u donošenju odluka.

Međusobno preklapanje spomenutih uloga menadžera prikazano je na slici 2.

Slika 1. Preklapanje uloga menadžera

Sav potencijal koji postoji u nekoj organizaciji doći će do izražaja samo ako je ispravno vođen, potican i usmjeren. Uloga menadžera danas je presudna za postizanje kvalitete, dobrih međuljudskih odnosa te efikasnosti, kako svakog pojedinca, tako i timova. Ta je uloga odlučujuća i za razvoj regionalnog gospodarstva. Pošto je menadžerski posao kompleksan i multidimenzijski, brojne su aktivnosti koje se obavljaju. Za uspješno obavljanje tog posla nužne su određene vještine koje se mogu svrstati u četiri kategorije (Koontz & Weihrich, 1998): tehnička vještina, vještina rada s ljudima, vještina poimanja i vještina oblikovanja. Stoga je odluka menadžmenta za primjenu elektroničkog učenja upravo u funkciji što učinkovitijeg izvršavanja svih poslovnih obveza i razvoja.

3. Primjena elektroničkog učenja u regionalnom gospodarstvu

Razvoj regionalnog gospodarstva može se ubrzati ciljanim obrazovnim programima koji se potencijalnim korisnicima mogu ponuditi u obliku elektroničkog učenja. Upravo bi elektroničko učenje menadžeri u svom radu trebali iskoristiti kao učinkovit i optimalan alat koji služi razvoju vlastitih poduzeća, a time i regionalnog gospodarstva. U svijetu već postoje gotova rješenja koja primjenjuju menadžeri u raznim djelatnostima. Stjecanje menadžerskih znanja i vještina u bilo koje vrijeme i na bilo kojem mjestu glavna je prednost elektroničkog učenja. Na takav način menadžeri mogu maksimalno iskoristiti svoje vrijeme.

Bez obzira koliko pravnih i fizičkih osoba bi moglo biti uključeno u razvoj, važno je uspostaviti kvalitetnu strategiju razvoja elektroničkog učenja.

Uz strategiju potrebno je definirati misiju i viziju projekta kako bi se mogla jasno istaknuti važnost projekta i područje primjene.

4. Elektroničko učenje

U početku je potrebno definirati pojam učenja. Iako postoje mnoge definicije učenja, gotovo sve imaju zajedničku osnovu, a to je trajno mijenjanje ponašanja (Petz, 2001). Ta promjena je posljedica iskustva koje se razvija paralelno s učenjem, odnosno prilagodbom iskustvenih postupaka prema novim spoznajama. Pod učenjem se uobičajeno pretpostavlja klasično učenje iz pisanog materijala koji se nastoji zapamtiti. Nakon što se materijal zapamti, konstatiramo da je naučen (Srića, 1994). Elektroničko učenje ima jednaku tendenciju pamćenja nastavnog materijala s razlikom u obliku materijala iz kojeg se uči. Pod elektroničkim učenjem (e-learningom) uobičajeno se poima izvođenje obrazovnog procesa uz pomoć informacijsko-komunikacijske tehnologije (Tingle, 2004).

5. Razvoj obrazovnih sadržaja

Za stvaranje virtualne učionice potrebno je mnogo truda i rada. Da bi nastavni sadržaji bili dobro prihvaćeni moraju biti imati jasno određeni razvojni koraci. Doktorica Ruth Clark sa Sveučilišta Južne Kalifornije razvila je model DEVP (Define, Visualise, Engage, Pacage) pomoću kojeg se u četiri jednostavna koraka može razviti vrlo učinkovit obrazovni sadržaj.

Definiranje ciljeva

U prvom koraku potrebno je definirati ciljeve obrazovnog programa odnosno znanja i vještine koje će budući polaznici stjecati tijekom obrazovnog ciklusa. Ujedno je potrebno odrediti metode prema kojima će se nastavni proces odvijati, kao i tehnologiju koja će to podržavati.

Vizualiziranje sadržaja

Pri vizualiziranju sadržaja potrebno je voditi računa o važnosti sadržaja u odnosu na grafičke mogućnosti. Vizualiziranje podrazumijeva tekstualne sadržaje popraćene fotografijama, crtežima, tablicama, animacijama i video sadržajima. Alati za oblikovanje nastavnih sadržaja omogućavaju razne vizualne efekte. Pretjerivanje s efektima moglo bi ometati učenje, ali umjereno korištenje tehnologije povećat će zanimljivost sadržaja i pridonijeti kvaliteti.

Za nadopunjavanje vizualnih sadržaja koriste se audio materijali koji dodatno pojašnjavaju nastavni sadržaj.

Uključivanje polaznika

Najbolja povratna informacija o kvaliteti nastavnog sadržaja dolazi od polaznika koji taj sadržaj koriste. Pri definiranju alata potrebno je predvidjeti način komunikacije s polaznicima. Povratne informacije mogu biti od velike koristi za vrijeme trajanja obrazovnog programa i po njegovu završetku.

Za vrijeme trajanja obrazovnog procesa povratne informacije mogu upućivati na nedostatke u nastavnom sadržaju ili otežan rad s nekim alatima. Ako je povratna informacija primljena pravodobno, tehnička podrška može ispraviti određene greške prije nego što obrazovanje završi.

Poželjno je da razvojni tim prouči sve povratne informacije prije idućeg obrazovnog ciklusa kako bi budući polaznici imali još kvalitetniji nastavni sadržaj i potpunu funkcionalnost svih alata unutar sustava. Za detaljnije povratne informacije preporučuje se anketiranje svih sudionika. Prije puštanja nastavnog sadržaja u optjecaj prema većem broju korisnika potrebno je provesti pilot projekt s manjim brojem polaznika kako bi se sustav u potpunosti testirao.

Završno oblikovanje

Prije otvaranja nastavnih sadržaja prema većem broju korisnika potrebno je izvršiti završnu provjeru svih alata i izraditi detaljne upute za korištenje. Važno je definirati komunikacijske kanale pomoću kojih će polaznici imati kontakt s nastavnicima i tehničkom podrškom.

Korisničke upute moraju biti jasno napisane, one objašnjavaju rad s alatima sustava i olakšavaju rad svakom korisniku. Uz upute za neke složenije programe mogu se izraditi i animacije pomoću kojih će korisnik brzo razumjeti način upotrebe određenog alata.

6. Zaključak

Razvoj gospodarstva utječe na sve stanovnike određene regije. Što je razvoj brži i učinkovitiji to će i životni standard biti bolji. Kako bi se poboljšao i ubrzao razvoj regionalnog gospodarstva potrebno je regionalne menadžere sustavno educirati kako bi donosili što bolje odluke. Uz postojeću edukaciju kroz klasično učioničko osposobljavanje poželjno je provoditi obrazovanje potpomognuto novim tehnologijama odnosno elektroničko učenje. Sustav, plan i program takvih obrazovnih programa mora biti izrađen prema stvarnim obrazovnim potrebama koje se još moraju utvrditi. Prije provođenja obrazovnog programa moraju se ispuniti tehnički preduvjeti odnosno osigurati osobno računalo i pristup Internetu za svakog polaznika.

7. Literatura

- Clark, R. (2005). Four Steps to effective Virtual Classroom Training, *Dostupno na:* <http://www.elearningguild.com>, *Pristup:* 24-05-2008
- Petz, B. (2001). *Uvod u psihologiju*, Naklada Slap, ISBN: 953-191-149-5, Zagreb
- Srića, V. (1994). *Inventivni Menedžer*, MEP Consult, ISBN: 953-195-369-4, Zagreb
- Tingle, J. (2004). E-learning, *Dostupno na:* <http://www.carnet.hr/casopis/24/clanci/1> *Pristup:* 19-05-2008
- Weirich, H.; Koontz, H. (1998) *Menedžment*, Mate, ISBN 953-6070-08-1, Zagreb